

PROFÁN MONOLÓG

- Már vigasztalni sem tudom, anyám.
 Rossz gép a szíve s nincs hozzá csavar.
 S ha lenne is, a vérerek falán
 rég megkövült az elhasznált anyag:
 oldatlan só, az édes és fanyar,
 a gondok sója, fájdalom, öröm,
 mely utoljára sebként fölszakad
 s végképp megül a fáradt vérkörön.
- Hiába hát, ez már az útja vége.
 Fásult vagyok és hideg, mint a jég,
 a segítségben pedig élhetetlen.
 Átkozzon érte, jaja, kiáltsa szét!
 Nem istent szült, csak engem, prolikölyköt,
 kit fölszabadult hona fölemelt.
- Szegény szülém, mit hitt és hova gondolt,
 szemében milyen csalfa lidérc ködlött,
 hogy tegeződni hallott orvosával?
 Szavunk talán csak kezdő hőfokon volt:
 közömbösség a négyzetben, köbön
 s a végeredmény úgy vall rá, mint rám vall.
 Valahol ittam vele társasággal
 vagy írtam róla féloldalnyi blöfföt,
 netán egy nőre néztünk össze ketten;
 vagy mit tudom én, honnan ismer engem!
- Csak azt ne várja ettől, jó anyám,
 hogy befizettem gyógyulása árát
 és új szívet is kaphat már talán,
 a réginek egy munkabíró párját.
- Nem válthatom meg pénzzel, tegezéssel,
 hétrét hajlással, istenes beszéddel,
 pokolrajáró Krisztust emlegetve,
 sem kapcsolatok árán. Soroljam még?
 Nincs miből adnom, amit visszakapnék.
- Fehér köpenyben kioktatott mégis
 egy eleven fétis.
 a klinikán:
 „Csodálkozom fián
 — szúrte át fogán
 eme alapos
 szegedi lakos
 a szót —,
 hogy ennyi telik erejéből csak.
 Bezzeg helyében... ha az én anyám...”
- Doktor úr, az ám,
 a hír hogy fölkap!
 Most látom, milyen óriás vagyok.
 Csak mondana az á-ra b-t is,
 hogy megfeszülném hol kell mégis, —
 Csináltam párszor ily gyakorlatot...

Micsoda mélység lent és fönt: magasság!
Szegény anyám, a mosoly és a szó
de sokszor volt már élesebb a késnél
s a veszendőnek köd, vigasztaló.
Orvosként én is így tennék, anyám?
Ki fogna meg a haldokló szaván,
göcsörtös úton, át a senki földjén,
hol elmerül a lélek és a törvény?
Félnék magától én is, mint a nyűgtől,
hogy valakitől elveszi az ágyat,
a fehér ágyat fehér lepedővel?
Hisz heteken és hónapokon át
a klinikát és kórházakat lakja,
ingyen, és ennek nem lesz már kamatja...
Nem megy hát sokra, szidja meg fiát!
A kíméletes bizonyosság mérge
átjár, mint itatóst a tinta kékje.
Így végzem egyszer én is, Csonka-fajta,
parasztok fattya, sűrű vér-alakja,
kútásók szeszben nemzett ivadéka,
falut várossal összekötő téglá...
Nagybátyák, nénék mind így mentek el,
estefelé, néma felelettel.
S nekem jutott a legvégső ajándék:
látni, hogy táncol el a csontváz-násznép.
A trombitás még várat, nagy a láрма,
s egyszer a csöndbe ugrik, kornyikálva.

*

Szegény szülém, e verset visszafogtam
fiókom alján, nehogy kibetűzzed
sírásaim és káromlásomat.
Mégis most itt vagy némán kiterítve,
csukott szemekkel, kihülő romokban.

Ne hallgass hát, a csönd engem megöl!
Kínálhatnál az esti maradékkal.
Látom, derelyét főztél, melegítsd meg,
s én rád adom az ünneplőd az útra,
és elszökünk a siratók elől.

Kivágattam már fél erdő fenyőt
s éneklő lovak visznek feketében.
Ott állnak meg, hol mindig is akartad,
néhai Csonka János nagyapám
s néhai Csonka Jánosné előtt.

Göröngyös útjuk te törted utánuk,
tőlük vétettél s megtérsz. Takarózz be
porukkal, szegény. Meg ne fázz, hidegszik.
Itt van november, hűz a vadliba
s rád rázzák sírva tollhullató szárnyuk.

A GLÓBUS A TENYEREMBEN

*Az asztalom a rendetlenség dombja,
újságok, könyvek s papírlapok hátán
újabb nyomtatvány — hír a nagyvilágból,
hogy szinte már a teljes Föld korongja
begurult hozzám, s ráült asztalomra.*

*Milyen kezes! A lámpám fénykörében
sütkérezik és dorombolni hallom,
mint macskát, mely a tűz mellett lapul
s hiszi magát a gazda örökében.
Riadt, szép jószág, sírva simogatlak.*

*Karba, ölembe kaplak tengerestül,
havas erdőstül, rétjeid havával
s felhőkbe lógó hegyek tarajával,
minden élővel, aki érted zendül
s a halottakkal, kiket visszavettél.*

*Cirmos, nagy állat! Lám, a fáradt elme,
ha maga szorong, mivé nem szelídit,
hogy kedvét lelje szülő életében.
De botladozik, nincsen út semerre,
hogy glóbuszát a pusztulástól védje.*

*Az istenek, ha voltak, érte haltak,
az emberért, ki Atlasz erejével
vállára vette csillagát az éggel.
Mégis bombától terhesek a falvak,
az ős humusz, mely bölcső itt a sírig.*

*Születni, élni, halni, aljasulni
te tudsz csak itt, ó, homo sapiens, te,
kiben az állat föltámadhat egyszer
s a mozdulatból elég lesz egy ujjnyi,
hogy összeégj a földdel, tengerekkel.*

*Kezes nagy állat, glóbuszom, te Földem,
ki egy vagyok a hárommiliárdból,
hát megmaradsz-e okos századomtól?
Miattad, érted én még sosem öltem
s lehet, hogy engem ölnek meg miattad.*